
Zbornik za umetnostno zgodovino

Archives d'histoire de l'art

Art History Journal

Izhaja od / Publié depuis / Published Since 1921

Nova vrsta / Nouvelle série / New Series LV

Ljubljana 2019

ZBORNİK ZA UMETNOSTNO ZGODOVINO N.S. LV/2019

Izdalo in založilo / Published by

SLOVENSKO UMETNOSTNOZGODOVINSKO DRUŠTVO, LJUBLJANA
C/O FILOZOFSKA FAKULTETA UNIVERZE V LJUBLJANI
ODDELEK ZA UMETNOSTNO ZGODOVINO, AŠKERČEVA 2
SI – 1101 LJUBLJANA, SLOVENIJA

Uredniški odbor / Editorial Board

RENATA NOVAK KLEMENČIČ, glavna in odgovorna urednica / Editor in Chief
JANEZ BALAŽIČ, MARJETA CIGLENEČKI, MATEJ KLEMENČIČ, MATEJA KOS,
ANDREJ SMREKAR, KATARINA ŠMID, SAMO ŠTEFANAC

Mednarodni svetovalni odbor / International Advisory Board

LINDA BOREAN, FRANCESCO CAGLIOTI, NINA KUDIŠ, VLADIMIR MARKOVIČ,
INGEBORG SCHEMPER SPARHOLZ, CARL BRANDON STREHLKE

Tehnična urednica / Production Editor

KATRA MEKE

Lektoriranje / Language Editing

KATJA KRIŽNIK JERAJ (SLOVENŠČINA), JOSH ROCCHIO (ANGLEŠČINA),
ANA VIDRIH GREGORIČ (ITALIJANŠČINA)

Prevajalci člankov, povzetkov in sinopsisov / Translators for Summaries and Abstracts

RICCARDO BERTONI (ITALIJANŠČINA), MATEJ KLEMENČIČ (ITALIJANŠČINA)

Oblikovanje in postavitve / Design and Typesetting

STUDIOBOTAS

Tisk / Printing

TISKARNA KNJIGOVEZNICA RADOVLJICA

Naklada / Number of Copies Printed

350 IZVODOV
IZŠLO 2023

Indeksirano v / Indexed by

BHA, FRANCIS, ERIH PLUS

ZA AVTORSKE PRAVICE REPRODUKCIJ ODGOVARJAJO AVTORJI OBJAVLJENIH
PRISPEVKOV.

ISSN 0351-224X

ZBORNİK ZA UMETNOSTNO ZGODOVINO JE DEL PROGRAMA SLOVENSKEGA
UMETNOSTNOZGODOVINSKEGA DRUŠTVA, KI GA SOFINANCIRA MINISTRSTVO
ZA KULTURO REPUBLIKE SLOVENIJE. IZHAJA OB FINANČNI PODPORI JAVNE AGENCIJE
ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE. TEMATSKA ŠTEVILKA JE
NASTALA NA POBUDO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA NACIONALNO SAMOZAVEDANJE
IN NADNACIONALNA ZNANOST: VPLIV NACIONALNIH DISKURZOV NA RAZISKOVANJE
SREDNJEVEŠKE IN ZGODNJENOVEŠKE UMETNOSTI V SLOVENIJI (J6-9387), KI GA
IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA SOFINANCIRA JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO
DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE.

Kazalo / Contents

Umetnost istrskih obalnih mest: in memoriam Stane Bernik 9

RAZPRAVE IN ČLANKI / ESSAYS AND ARTICLES

ANA JENKO KOVAČIČ

Škofovske in komunalne palače v luči institucionalnih sprememb 17
v Istri v srednjem veku
*Episcopal and Communal Palaces in Light of Institutional Changes
in Istria in the Middle Ages*

ENRICA COZZI

La pittura gotica nell'Istria slovena e il polittico di Pirano 35
di Paolo Veneziano
Gotsko slikarstvo v slovenski Istri in piranski poliptih Paola Veneziana

---

SAMO ŠTEFANAC

Antonio Rossellino's Madonnas and the Problem 57
of Mass-produced Florentine Renaissance Sculpture
and its Early Diffusion on the Eastern Adriatic Coast
*Madone Antonia Rossellina in problem masovne produkcije
florentinske zgodnjerenesnančne plastike ter njenega zgodnjega
širjenja na vzhodno jadransko obalo*

BARBKA GOSAR HIRCI

Konservatorsko-restavratorski posegi na slikah Vittoreja 85
in Benedetta Carpaccia iz kopske stolnice
*The Conservation and Restoration Treatments of Paintings
by Vittore and Benedetto Carpaccio from Koper/Capodistria Cathedral*

MOJCA MARJANA KOVAČ	
Bonfante Torre. Il "taiapiera" veneziano e la sua bottega a Pirano <i>»Taiapiera Bonfante Torre«. Beneški kamnosek in delavnica v Piranu</i>	111
<hr/>	
ANDREJA RAKOVEC	
Štukature v palači Besenghi degli Ughi v Izoli <i>Stuccoworks at Besenghi degli Ughi Palace in Izola</i>	141
<hr/>	
SARA TURK MAROLT	
Da Capodistria a San Pietro dell'Amata. Il destino degli altari dopo la soppressione napoleonica <i>Od Kopra do piranskega Sv. Petra. Usoda nekaterih koprskih oltarjev v obdobju francoske okupacije Istre</i>	159
<hr/>	
ROSSELLA FABIANI	
Pietro Nobile a Pirano. Progetti per la chiesa di San Pietro <i>Pietro Nobile v Piranu. Načrti za cerkev svetega Petra</i>	183
<hr/>	
KATJA MAHNIČ	
The Presentation of the Works of Art in the Former Austrian Littoral Region during World War I <i>Umetnostni spomeniki istrskih mest in njihova obravnava v času prve svetovne vojne</i>	193
<hr/>	
CLAUDIA CROSERÀ	
L'attività di tutela della Soprintendenza nel primo dopoguerra. Restauro di opere d'arte in Istria e nella Venezia Giulia <i>Dejavnost spomeniškega varstva med obema vojnama. Restavriranje umetnin v Istri in v Furlaniji - Julijski krajini</i>	209
<hr/>	
NEŽA ČEBRON LIPOVEC	
»Revolucija mesta«. Staro mestno jedro v povojnih urbanističnih načrtih za Koper <i>"La rivoluzione della città". Il centro storico di Capodistria nei piani urbanistici del secondo dopoguerra</i>	245

Štukature v palači Besenghi degli Ughi v Izoli

ANDREJA RAKOVEC

Palača Besenghi degli Ughi v Izoli je ena najrazkošnejših mestnih palač v slovenskem Primorju, ki ima zunanjsčino in notranjsčino bogato okrašeno z rokokojskimi štukaturami. Pozornosti umetnostnozgodovinske stroke je bila deležna le z arhitekturnega in slikarskega vidika, štukature, ki so bile sicer omenjene, pa niso bile podrobneje obravnavane.¹ Še posebej bogate so v dvonadstropni dvorani *pi-ana nobile* in v zgornjih dveh nadstropjih, kjer krasijo vse prostore. Ikonografsko izstopajo figuralne štukature v jugovzhodni vogalni sobi prvega nadstropja, ki jim bomo posvetili pozornost v pričujočem članku.

Palačo Besenghi degli Ughi je dal med letoma 1775 in 1781 zgraditi Pasquale (II.) Besenghi degli Ughi (1723–1814), plemič iz Završja v Istri (Piemonte d'Istria). Družina Besengo/Besenghi je bila toskanskega porekla in je leta 1620 dobila mestne pravice v Benetkah.² Pasqualejev oče Giovanni Pietro Antonio Besengo/Besenghi

---

¹ Izbor pomembnejših del: Domenico VENTURINI, Isola d'Istria, *La Lettura*, XXX/6, 1930, pp. 564–565; Antonio ALISI, La famiglia e il palazzo Besenghi, *Pagine istriane = Celebrazioni degli istriani illustri*, Trieste 1950, pp. 172–176; Stane BERNIK, *Organizem slovenskih obmorskih mest. Koper, Izola, Piran*, Ljubljana 1968, pp. 122–126; Reclus VASCOTTO, *Pasquale Besenghi degli Ughi. Un poeta irrequieto. A cura del comitato per le onoranze nel 174. anniversario della nascita*, Trieste 1971, pp. 7–12; Mojca KOVAČ, *Palača Besenghi degli Ughi v Izoli*, Ljubljana 1981 (diplomska naloga, Univerza v Ljubljani, tipkopis); Marjana LIPOGLAVŠEK, Palača Besenghi degli Ughi v Izoli, *Primorska srečanja*, 39–40, 1983, pp. 157–161; Sonja Ana HOYER, *Hiša Tartini v Piranu. Zgodovinski razvoj in likovna oprema*, Piran 1992, pp. 117–119; Antonio ALISI, *Istria. Città minori*, Trieste 1997, p. 104; Barbara JAKI, L'arte dello stucco in Slovenia nel seicento e settecento, *L'arte dello stucco in Friuli nei secoli XVII–XVIII. Storia, tecnica, interconnessioni. Atti del Convegno Internazionale* (Passariano, Udine, 24–26 febbraio 2000, edd. Giuseppe Bergamini – Paolo Goi), Udine 2001, p. 223; Janez KRAMAR, *Izola. Mesto ribičev in delavcev*, Koper 2003, p. 175; *Arhitektura 18. stoletja na Slovenskem. Obdobje zrelega baroka* (Ljubljana, Arhitekturni muzej Ljubljana, 10. 5.–20. 8. 2007, ed. Igor Sapač), Ljubljana 2007, pp. 23, 132–134; Helena SERAŽIN, Lo Stato da Mar, *Storia dell'architettura nel Veneto. Il Settecento* (edd. Elisabeth Kieven – Susanna Pasquali), Venezia 2012, p. 211; Silvano SAU, *L'Isola che non c'è più. Isolando tra storia e immagini*, Isola 2013, pp. 286–293.

² Za več podatkov o rodovniku in članih družine Oscarre HASSEK, *Besenghi degli Ughi*, Trieste 1878, pp. 129–130; Giacomo DA BESENGHI, Memorie del castello di Piemonte, *La provincia dell'Istria*, XXII/8, 1888, pp. 58–59 (povzema več avtorjev, ki jih tu ne naštevam. Besedilo rokopisa je objavljeno pod sekcijo »Corrispondenze«); Luigi MORTEANI, *Isola ed i suoi statuti*, Parenzo 1888, pp. 63–66;

se je leta 1698 z ženo in materjo iz Benetk preselil v Piran, od tam pa leta 1702 v Završje, kjer je postal upravitelj tamkajšnjega gradu v lasti beneške plemiške družine Contarini dal Zaffo. Ta mu je podelila naziv glavarja (*capitano civile e criminale*) in visok položaj je družina Besenghi obdržala še naslednjo generacijo. Pasquale II., eden od Giovannijevih sedmih otrok, je bil po poklicu notar. Čut za umetnost je pokazal že v Završju, kjer je za nekdanjo župnijsko cerkev leta 1758 naročil oltarni sliki *Rožnovenska Mati Božja s sv. Dominikom in sv. Rozalijo iz Lime* ter *Brezmadežna s svetniki*, deli Gaspareja Dizianija (1689–1767), in leta 1795 za novo župnijsko cerkev sliko *Sv. Joahim, sv. Ana in Marija*, delo Marca Bassija;³ pozneje pa v Izoli, kjer je leta 1798 cerkvi sv. Mavra v Izoli daroval misal, na vogal svoje izolske palače pa dal umestiti romanski kip leva, po vsej verjetnosti ostalino protirija stare cerkve sv. Mavra, in tako preprečil njegov propad.⁴ Član kopske aristokracije je postal leta 1802, njegov plemiški naziv pa je potrdil avstrijski cesar Franc I. Posvečal se je poeziji.⁵ Poročil se je z Agnese (Agnesino) degli Ughi,⁶ zadnjo potomko izolske plemiške družine Ughi/Ugo.⁷ Slednje je bil po vsej verjetnosti razlog, da so združili priimka obeh družin in se je tako tudi palača imenovala po obeh družinah. Družina Besenghi degli Ughi je na prelomu iz 18. v 19. stoletje predstavljala vrh izolske aristokracije, njeni člani pa so opravljali pomembne državne funkcije in bili deležni različnih časti. Njena zadnja predstavnik sta bila Pasqualejeva vnuka Giacomo in Pasquale (III.), s katerim je družina leta 1849 izumrla.⁸

Domenico VENTURINI, La famiglia del poeta, v: Paolo Tedeschi, *Conferenza su Pasquale Besenghi degli Ughi*, Capodistria 1899, pp. 53–71; Gregorio DE ТОТТО, *Il patriziato di Capodistria*, Parenzo 1939, p. 21; oporoka Giacoma Besenghija v prevodu Igorja Kosmine, objavljena v: Giacomo da Besengo e Besenghi je imel palačo, ni pa imel naslednikov, *Mandrač*, XVI/738, 2007, priloga, s. p.; Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) – Območna enota (OE) Piran, Rodovnik družin Besenghi, Ughi; Salvator ŽITKO, Besenghi (Besengo), *Istarska enciklopedija*, <http://istra.lzmk.hr/clanak.aspx?id=276> (28. 5. 2020).

³ Višnja BRALIĆ – Nina KUDIŠ BURIĆ, *Slikarska baština Istre. Djela štafelajnog slikarstva od 15. do 18. stoljeća na području Porečko-pulske biskupije*, Zagreb 2006 (Studije i monografije Instituta za povijest umjetnosti, 28), pp. 80, 617, 619, 622; cf. Radmila MATEJČIĆ, Barok u Istri in hrvatskom Primorju, v: Andela Horvat – Radmila Matejčić – Kruno Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb 1982, pp. 559–560.

⁴ Antonio ALISI, La famiglia e il palazzo Besenghi, *Numero speciale di Pagine istriane / Celebrazioni degli istriani illustri*, Trieste 1950, p. 176.

⁵ Attilio DEGRASSI, Un quaderno di scuola e un sonetto inedito di Pasquale Besenghi degli Ughi, *Pagine istriane*, 1/3, 1922, p. 75.

⁶ Družina je izviral iz Firenc. Bili so gibelini in v času bojev z gvelfi v 2. pol. 13. stoletja so zapustili Firence in se preselili v Piran, konec 14. stoletja pa so se ustalili v Izoli. MORTEANI 1888, cit. n. 2, p. 63.

⁷ Paolo TEDESCHI, *Conferenza su Pasquale Besenghi degli Ughi*, Capodistria 1899, p. 15.

⁸ MORTEANI 1888, cit. n. 2, p. 66.

1. Palača Besenghi degli Ughi, 1775–1781. Izola

Palača je izjemen spomenik na širšem istrskem območju, saj s štukaturami okrašena fasada ni značilna za palače beneškega tipa, ki jih sicer srečujemo v tem prostoru, temveč za srednjeevropski prostor (sl. 1). Vplive srednjeevropske baročne arhitekture v Istri sicer zasledimo od sredine 18. stoletja dalje po vzpostavitvi trgovske povezave z avstrijskim Trstom,⁹ vendar štukature redko krasijo zunanjščine istrskih palač (npr. nekdanjo škofijsko palačo v ulici Vladimira Švalbe št. 40 v Rovinju). V primeru palače Besenghi degli Ughi je štukaturno okrasje po vsej verjetnosti ugajalo naročnikovi ambiciji, da z razkošno zunanjščino palače opozori na svoj visok družbeni položaj in palačo spremeni v reprezentativno rezidenco po estetskih

⁹ MATEJČIĆ 1982, cit. n. 3, p. 402; Mario PEROSSA, *Kontinuiteta v stanovanjski arhitekturi Istre*, Koper 1998 (Knjižnica Annales, 17), p. 233; KRAMAR 2003, cit. n. 1, pp. 110–111.

merilih 18. stoletja. Primerjava s sočasnimi profanimi stavbami v mestu razkrije, da nima nobena tako bogatih štukatur. Palača Zanon, zgrajena v sedemdesetih letih 18. stoletja, ki je po členitvi in dimenzijah fasade sorodna palači Besenghi degli Ughi, na fasadi nima štukatur,¹⁰ stavba na Smrekarjevi ulici 50 iz druge polovice 18. stoletja pa nima več v celoti ohranjenih izvornih štukatur, saj so pri obnovi fasade leta 1989 manjkajoče detajle izdelali na podlagi štukatur Besenghijeve palače.¹¹

Zaradi propadanja palače Besenghi degli Ughi, ki se je začelo v drugi polovici 19. stoletja in se nadaljevalo v drugi polovici 20. stoletja,¹² so bile prizadete tudi štukature na palači, saj jih je več odpadlo skupaj s fasadnim ometom.¹³ Prvi konservatorski načrt, ki ga je pod okriljem Centralne komisije leta 1899 pripravil konservator Giovanni Righetti, je predvidel tudi restavriranje štukatur v notranjščini in na zunanjščini.¹⁴ Načrt ni bil uresničen, saj palača tedaj še ni imela statusa kulturnega spomenika; dobila ga je v času italijanske oblasti, ko jo je leta 1923 tržaška Soprintendenza skupaj še z drugimi spomeniki koprškega okraja uvrstila na seznam spomenikov, leta 1926 pa je bila razglašena za spomenik nacionalnega pomena.¹⁵ Čeprav so v drugi polovici tridesetih let 20. stoletja opozarjali na nujnost restavriranja palače,¹⁶ do obnove tedaj ni prišlo, za leto 1942 predvideno obnovo pa je preprečila 2. svetovna vojna.¹⁷ Soprintendenza je nameravala palačo obnoviti v letih 1947–1948,¹⁸ vendar do obnove ni prišlo. Leta 1951 jo je Zavod za spomeniško var-

¹⁰ BERNIK 1968, cit. n. 1, p. 126; KOVAČ 1981, cit. n. 1, p. 12 piše, da je palačo Zanon gradil isti stavbenik kot palačo Besenghi degli Ughi.

¹¹ Mojca GUČEK, Izola, *Varstvo spomenikov*, 32, 1990, p. 238.

¹² O slabem stanju palače Giuseppe CAPRIN, *Marine Istriane*, Trieste 1889, p. 149; ALISI 1950, cit. n. 1, p. 173.

¹³ ZVKDS – OE Piran, fototeka, Palača Besenghi degli Ughi.

¹⁴ Župnijski arhiv Izola (ŽA Izola), fond Besenghi, Fabbisogno per il restauro della vecchia Palazzina degli Ughi-Besenghi in Isola.

¹⁵ Vanda BEZEK, *Analitični inventar fonda občine Izola. D. 4/I: Obdobje od 1919–1929*, Koper 1984 (Viri za zgodovino, 1/I–IV/1), p. 137; Daniela MILOTTI BERTONI, Delovanje tržaške Soprintendenze v Slovenski Istri 1918–1945, *Kultura na narodnostno mešanem ozemlju slovenske Istre. Varovanje naravne in kulturne dediščine na področju konservatorstva in muzeologije* (ed. Sonja Ana Hoyer), Ljubljana 2002, p. 59.

¹⁶ Vanda BEZEK, *Analitični inventar fonda občine Izola. D. 4/II: Obdobje od 1930–1940*, Koper 1988 (Viri za zgodovino, 1/I–IV/2), pp. 118, 170, 184; Matej ZUPANČIČ, *Izola – palača Besenghi degli Ughi. Konservatorski načrt. Mapa 01, mapa 02, mapa 03, mapa 04*, Ljubljana 2015, p. 40.

¹⁷ ŽA Izola, Kronika župnije sv. Mavra v Izoli do leta 1959, pp. 108–109.

¹⁸ MILOTTI BERTONI 2002, cit. n. 15, p. 68.

2. Štukature na stropu dvorane. Izola, palača Besenghi degli Ughi

stvo spomeniško zaščitil,¹⁹ leta 1985 pa je bila razglašena za spomenik lokalnega pomena.²⁰ Do restavriranja štukatur na fasadah je prišlo šele v letih 1967–1968, ko so odpadle štukature nadomestili z odlitki,²¹ vendar se niso povsod dosledno držali izvornih oblik, npr. pod okni stranske fasade. Izdelali so jih iz belega cementa in še sveže prebelili z apnom, zato so masivnejše kot izvirne,²² ki so bile bolj ploskovite in zraščene s steno. V notranjščini palače je restavriranje štukatur potekalo v več fazah: v letih 1976–1977 na stropu dvorane,²³ leta 1989 na stopnišču, v dvorani in severozahodni sobi prvega nadstropja,²⁴ v letih 1990–1992 pa v sobah prvega in drugega nadstropja.²⁵ V letih 2014–2015 je sondiranje zajelo stropne štukature v treh sobah prvega (knjižnica) in drugega nadstropja (dve sobi), kjer se je pod belim ometom razkrila barvna plast štukatur, ki bo prezentirana v sklopu zadnje prenove palače.²⁶

Palačo na glavni in stranski fasadi krasi *rocaille*, ki obdaja okenske okvire in zaključuje osrednjo os glavne fasade nad balkonskimi vrati, v notranjščini pa so štukature oblikovno raznovrstnejše: prevladuje *rocaille*, ki ga dopolnjujejo rastlinski (npr. oljka, akant, vinska trta, grozdje) in cvetlični detajli (npr. vrtnice, lilije, vaze s šopki) in detajli ptic (prevladujejo golobi), izdelani iz barvnega štuka; ponekod so vključeni motivi stavb, listne maske, volute in trakasta ornamentika. V več sobah dekorativne cvetlične poslikave dopolnjujejo stropne štukature, nekatere od njih so tudi pozlačene. Najbogatejše so v dvorani (sl. 2): *rocaille*, delno kombiniran z vegetabilnimi detajli, obroblja poslikave na stropu, stenah in nad vrati, krasi spodnjo površino lesene galerije in polja nad okni.

Ikonografsko najbolj zanimive so štukature v jugovzhodni sobi v prvem nadstropju, ki je služila kot stranski salon. Na osmih štukaturah na grlu stropa, ki ga

¹⁹ ŽA Izola, Kronika župnije sv. Mavra v Izoli do leta 1959, p. 116.

²⁰ Uradne objave občin Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna in Sežana, *Primorske novice*, 31, 28. 12. 1984, p. 350.

²¹ Sonja HOJER – Tone MIKELN, Izola. Konservatorska poročila, *Varstvo spomenikov*, 13–14, 1968–1969, p. 220.

²² Cf. ZUPANČIČ 2015, cit. n. 16, p. 44.

²³ ZUPANČIČ 2015, cit. n. 16, p. 44.

²⁴ Valentin BENEDIK, Restavratorski center. Akcije 1989, *Varstvo spomenikov*, 32, 1990, p. 279; Sonja HOYER, Izola. Preliminarna poročila o konservatorskih in drugih raziskavah, *Varstvo spomenikov*, 32, 1990, p. 238; ZUPANČIČ 2015, cit. n. 16, p. 45.

²⁵ Mojca GUČEK, Izola. Poročila o konservatorskih delih na posameznih objektih kulturne dediščine, *Varstvo spomenikov*, 34, 1992, p. 221; Mojca GUČEK, Izola. Poročila o konservatorskih delih na posameznih objektih kulturne dediščine, *Varstvo spomenikov*, 35, 1993, p. 100.

²⁶ ZUPANČIČ 2015, cit. n. 16, passim.

3. Štukature na stropu salona. Izola, palača Besenghi degli Ughi

na sredi krasi profiliran razgiban okvir, na obrobju pa volutasti detajli, okrašeni z *rocailleom* in cvetjem (sl. 3), so upodobljene frontalne figure v beli barvi štuka, oblečene v sivo tonirana oblačila in obdane z zelenimi rastlinami in pozlačeni-mi detajli. Čeprav gre za delo šibkejše kakovosti, podrobnejši pogled razkrije, da gre za personifikacije. Osrednji vir za njihovo upodabljanje v 17. in 18. stoletju je bila *Iconologia* Cesareja Ripa,²⁷ po kateri so pogosto posegali tudi štukater-

²⁷ Knjiga je prvič izšla v Rimu leta 1593 brez ilustracij, tudi ponatis iz 1602 ni bil ilustriran, rimska izdaja iz leta 1603 je bila opremljena s 152 lesorezi. Pozneje je to število naraščalo: izdaji iz Padove leta 1611 in Siene leta 1613 sta imeli objavljenih 200 lesorezov, izdaja iz Padove leta 1618 306 lesorezov, v padovanskih izdajah iz let 1625 in 1630 pa že 349 oz. 354. Ilustrirane izdaje so doživele številne ponatise zlasti v 20. stoletju <http://dinamico2.unibg.it/ripa-iconologia/edizioni.html> (13. 6. 2019).

4. Ljubkost (Venustà). Reprodukcija iz Ripove Nova Iconologia

ji.²⁸ Omenjena knjiga je bila najverjetneje tudi vir za izdelavo izolskih štukatur, ikonografski program pa bi lahko predlagal naročnik, saj se štukature, z izjemo nekaj svobodneje interpretiranih detajlov, dodobra ujemajo z Ripovimi opisi. Knjigo lahko najdemo tudi v popisu imetja Giacoma Besenghija iz leta 1848, v katerem je pod razdelkom IX. popisano fond knjižnice v palači: popis pod zaporedno številko 14 navaja padovansko izdajo Ripe iz leta 1618.²⁹ Knjige danes ni več v Izoli, saj je bil skoraj ves knjižnični fond družine Besenghi po smrti pesnika Pasqualeja Besenghija izgubljen, ohranil se je le v fragmentih.³⁰ Avtor štukatur se je trudil slediti grafičnim upodobitvam v knjigi, skromna raven obrtniškega znanja pa mu je preprečila prepričljivejšo izvedbo. Figure so anatomsko nepravilne, prevelika glava stoji na slabotnem telesu s tankimi, šibkimi okončinami, shematizirane obraze pa zaznamujejo napihnjena lica, kratki, sploščeni in spo-

²⁸ Geoffrey BEARD, *Stuck. Die Entwicklung plastischer Dekoration*, Zürich 1988, p. 23.

²⁹ ŽA Izola, fond Besenghi, Popis imetja Giacoma Besenghija, Izola, 29. 4. 1848.

³⁰ Več o knjižnici Besenghi Ivan MARKOVIČ, *Ciò che si sa e rimane della biblioteca appartenuta alla famiglia Besenghi di Isola, Annales, Series historia et sociologia*, VI/8, 1996, pp. 325–330; *La biblioteca Besenghi* (edd. Silvano Sau – Ivan Markovič), Izola 1999.

5. Ljubkost, štukatura na stropu salona. Izola, palača Besenghi degli Ughi

drezani nosovi in podolgovate oči brez zenic, ki so ponekod zamaknjene. Figure so podane le frontalno, kar je posledica neznanja perspektive.

Če se pomikamo v smeri urnega kazalca, začenši na severni strani, v levem kotu opazimo žensko s hrastovo vejo, rogom izobilja in cvetom na čelu, personifikacijo *Prosperità della vita*, Blaginje življenja.³¹ Po Ripi jo določa razkošna obleka, rog izobilja, poln kovancev, hrastova veja in venec črnih vijolic. Prva dva atributa simbolizirata bogastvo, hrast zaradi trdega in nepokvarljivega lesa pa moč, odpornost in dolgo življenje ter blaginjo v zdravju. Cvet na čelu bi bil lahko črna vijolica, ki po Ripi zaradi zimzelene rasti in nenehnega cvetenja predstavlja dolgo in zdravo življenje. Štukater je v tem primeru docela sledil grafični predlogi.

Sedeči Kupid se ujema s personifikacijo *Amor domato*, Ukročene ljubezni.³² Bog ljubezni drži peščeno uro in malega ponirka, po Ripi simbola časa in revščine, največjih krotilcev ljubezni: čas pomiri sleherno človeško čustvo, mali ponirek pa je kot mršava ptica podoba izčrpanega ljubimca, ki je iztrošil svojo ljubezen in so ga

³¹ Cesare RIPA, *Nova Iconologia*, Padova 1618, pp. 424–426.

³² RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 23–25.

revščina, lakota in žalost ukrotile. Lok, tul s puščicami in ugasla bakla predstavljajo ukročenost, odloženo orožje pa podložnost in pokornost. Štukater je tudi tukaj sledil grafični predlogi, le attribute je izpod Kupidovih nog umestil levo in desno od njega ter nad njegovo glavo dodal tri cvetove.

Ženska razgaljenih prsi, z oljčno in mirtino vejo ter ribo papagajko je personifikacija *Unione civile*, Državlanske sloge, po Ripi varuhinje države, tj. soglasno povezanih ljudi.³³ Oljka in mirta, ki prepletata korenine in druga drugo ščitita pred soncem in vetrom, simbolizirata slogo in prijateljstvo državljanov, riba papagajka pa medsebojno ljubezen in pripravljenost pomagati drugim, saj zanjo velja, da če vidi ribe, ujete v mrežo, to pregrize in jim omogoči pobeg. Štukater je v celoti upošteval grafično predlogo, celo v oblačilu, ki delno spominja na peplos, veji oljke in mirte pa je povečal in na ramena figure pripel cvetova.

Goli deček s krili, odet v tančico, z delfinom in cvetličnim vencem v rokah predstavlja *Forza d'amore sì nell'acqua, come in terra*, Moč ljubezni v vodi in na kopnem.³⁴ Pooseblja ljubezen kot vseprisotno silo, razširjeno po kopnem in na morju: prvo simbolizira cvetlični venec, drugo pa delfin. Štukater je s tančico zakril spolovilo, ki je na grafiki razkrito,³⁵ v upodobitev pa tudi ni vključil rastlin, ki na grafiki rasteta iz tal in najbrž dodatno ponazarjata kopno.

Ženska, prepasana s širokim zlatim pasom, z vencem vrtnic na glavi, s smiljem in pastirico v rokah je personifikacija *Venustà*, Ljubkosti oz. Lepote (sl. 4).³⁶ Širok pas, pri starih Grkih čezramni jermen za meč, velja za simbol miline in učinkovito sredstvo, s katerim sta Venera in Junona ukrotili svoje besne ljubimce in jih zapeljali. Na pasu so izvezeni Merkurjev kaducej kot znak milega govorništva, bog ljubezni Kupid in goreča bakla, znak strasti, ki gori v srcih ljubimcev. Venec vrtnic simbolizira lepoto in milino, smilj pa milino. Njegovo latinsko ime *helicrysum* izvira iz imena nimfe Helikrizije ter pomeni sonce in zlato, ker se cvetica na soncu blešči kot zlato. Pastirico, simbol miline in ljubkosti, so imeli stari Grki za nežno ptico, zaradi njene ljubkosti pa za sredstvo zapeljevanja. Štukater je namesto smilja upodobil krizantemo, ki so jo zaradi etimologije (gr. *crysos*, zlato) zamenjevali

³³ RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 577–578.

³⁴ Ripa se pri opisu naslanja na *Emblematum liber* Andree Alciata iz 1531. RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 206–207. Ripa v opisu personifikacije namesto cvetličnega venca omenja šopek cvetja, *mazzo di fiori*, na spremni ilustraciji pa je upodobljen cvetlični venec, kar je upošteval tudi štukater.

³⁵ V poznejših izdajah *Iconologie* v 17. stoletju so figuro upodabljali z zakritim osramljem, npr. amsterdamske izdaje iz let 1644, 1656 in 1698. Cf. http://lartte.sns.it/ripa/Iconologia_db/dettagli_lettera.php?id=f#forza (19. 6. 2019).

³⁶ RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 543–552.

6. Štukature. Izola, cerkev sv. Marije Alietske

s smiljem (sl. 5).³⁷ Pas krasijo abstraktni znaki, kar je posledica štukaterjevega neznanja pri obdelavi detajlov.

Delfin z dečkom na hrbtu pooseblja *Animo piacevole, trattabile & amorevole*, Prijetno, prijazno in ljubeznivo naravo, ki jo Ripa opiše kot delfina, ki je do ljudi nežen in prijazen zaradi svoje narave.³⁸ Dovolj, da se ga ljudje dotikajo in po morju ponese vsakogar, ki si to želi. Deček se nanaša na Pavzanijevo pripoved o delfinu, ki se je spoprijateljil z dečkom iz jonskega mesta Proselene, se namestil podenj in ga popeljal po morju. Štukater je docela sledil grafični predlogi, celo v izrazu na delfinovem obrazu in v z luskami prekritem telesu.

Ženska razmršenih las, golih prsi in leve rame, ki drži vinsko trto z grozdi in suho brestovo vejo, je *Amicitia*, Prijateljstvo. Ripa jo opiše kot žensko v belem, grobem oblačilu, znamenju čiste duše, ki s pravo ljubeznijo vidi onkraj moči in izumetničenosti.³⁹ Figura je bosa, kar pomeni, da ničesar ne zahteva v zameno za usluge prijateljem. Prepletene trta in brest kažeta na medsebojno naklonjenost in na to, da prijateljstvo, sklenjeno v blagostanju, traja večno, v pomanjkanju pa

³⁷ RIPA 1618, cit. n. 31, p. 548.

³⁸ RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 31–33.

³⁹ RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 16–18.

mora biti še toliko trdnejše in spominjati na to, da ni nikdar nekoristno. Razmršeni lasje so znak odsotne nečimrnosti, saj bleščeča zunanost sproža prilizovanje, ki je sovražnik prijateljstva. Štukater je izpustil detajla srca in napisnih trakov. Na grafiki ni upodobljen venec iz mirte in cvetov granatnega jabolka, simbolov zime in poletja, ki kažejo na harmonično ljubezen in notranjo povezanost, Ripa pa piše, da krona razmršene lase. Nanj bi se lahko nanašal cvet na rami figure na štukaturi.

Goli deček, ogrnjen s tančico, okronan z makovim vencem, pšeničnim klasjem in grozdom ter zakrivljeno palico v rokah, predstavlja Genija, v izvorniku *Genio come figurato da gl'Antichi*, Genija, kot so ga upodabljali umetniki nekoč. Ripa ga opisuje kot dečka veselega obraza, mak, pšenico in grozdje pa kot darove, ki jih bogovi Hipnos, Cerera in Bakh poklanjajo smrtnikom.⁴⁰ Štukater je sledil grafični predlogi z izjemo palice, ki bi utegnila biti pastirska, s kakršno so upodabljali Pana, boga pastirjev in simbola plodnosti. Genija bi lahko interpretirali kot simbol izobilja in plodnosti, ki ju človeštvu zagotavljata dobrota in ljubezen bogov.

Štukaturni okras v salonu presega raven dekorativnega in kljub okorni izvedbi, ki kaže, da štukater ni zmožal dohajati ambicij naročnika, v izboru personifikacij razkriva, h kakšnim idealom je naročnik stremel morda tudi kot spodbudi zase in za svojo rodbino. Čeprav ne moremo z gotovostjo trditi, da je imel naročnik namen izoblikovati ikonografski program, ki bi ga povezovala krovna alegorična tema, pa štukature vsekakor potrjujejo, da je šlo za umetnostno razgledanega in humanistično izobraženega naročnika.

Odprta ostajata avtorstvo in datacija štukatur. Če so nastale v času dokončanja palače, jih lahko datiramo v čas ok. 1781 in ob upoštevanju dejstva, da so štukaterji delali v okviru gradbenih delavnic,⁴¹ bi avtorja lahko iskali v krogu gradbenega mojstra, ki je gradil palačo Besenghi degli Ughi. Arhitekturni načrt palače je pripisan piranskemu arhitektu Filippu Dongettiju, zidati jo je začel gradbeni mojster Antonio del Pietro iz Latisane, »Pischiotto«, a ga je naročnik odpustil in palačo, zgrajeno do sredine drugega nadstropja, je dokončal drug mojster, čigar imena ne poznamo. Arhivski viri imena štukaterja še niso razkrili.⁴² Če pa so štukature nastale hkrati s poslikavo palače, kar je tudi sicer bila praksa,⁴³ bi bila lahko za ori-

⁴⁰ RIPA 1618, cit. n. 31, pp. 216–218.

⁴¹ Barbara JAKI MOZETIČ, *Vtis obilja. Štukatura 17. stoletja v Sloveniji* (Ljubljana, Narodna galerija, 14. 12. 1995–18. 02. 1996), Ljubljana 1995, p. 18.

⁴² VENTURINI 1899, cit. n. 2, pp. 59–60; KOVAČ 1981, cit. n. 1, p. 5.

⁴³ Cf. BEARD 1988, cit. n. 28, p. 25.

7. Štukature na stropu ladje. Lokev, ž. c. sv. Mihaela

8. Delavnica Schiavi, štukature na oboku prezbiterja (detajl), 1749–1750. Koper, stolnica

entacijo pri dataciji letnica 1786 na enem od slikanih krajinskih prizorov v glavni dvorani,⁴⁴ vendar bi natančnejši odgovor lahko dala le nadaljnja raziskava.

Na podlagi primerjalne slogovne analize lahko istemu avtorju pripišemo še štukature v cerkvi sv. Marije Alietske v Izoli in v župnijski cerkvi sv. Mihaela v Lokvi. Notranjščino prve krasijo podobne štukature kot palačo in v okvirih iz *rocaillea*, trakasti ornamentiki, girlandah, simbolih lavretanskih litanij in angelskih glavah napihnjenih lic, širokih nosnic in močnih brad prepoznavamo isti slog (sl. 6). Sorodne štukature pa lahko najdemo tudi na stropu ladje v župnijski cerkvi v Lokvi (sl. 7), ki datira v 2. pol. 18. stoletja.⁴⁵ Na stropu, ki ga obrobja pravokotni okvir, so tri štirilistna polja, v katerih od vzhoda do zahoda potekajo prizori Sv. Mihaela

⁴⁴ Cf. KOVAČ 1981, cit. n. 1, p. 25; datacijo omenja tudi LIPOGLAVŠEK 1983, cit. n. 1, p. 160, vendar je letnica, izpisana z rimskimi števkami, pomotoma navedena kot 1776; HOYER 1992, cit. n. 1, p. 117. LIPOGLAVŠEK 1983, cit. n. 1, p. 160 piše, da je bil avtor plastičnega in slikarskega okrasa ista oseba, tj. Michele Sponza s Krfa, ki ga kot slikarja omenja VASCOTTO 1971, cit. n. 1, p. 12, česar pa ne moremo z gotovostjo potrditi.

⁴⁵ Zastavlja se vprašanje, ali bi nastanek štukatur lahko postavili v čas ok. 1791, ko je bila zgrajena zakristija – <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/cerkev-sv-nadangela-mihaela.html> (22. 6. 2019); Župnijski arhiv Lokev (ŽA Lokev), Virgilij Šček, Lokavske starine, I, p. 122.

v boju s hudičem, Kronanja Device Marije in Sv. Roka, nadangela Rafaela s Tobijo (ali angela varuha) in sv. Rešnjega telesa. Figure so v primerjavi s tistimi v palači bolj plastične, draperija je bolj nagubana, sicer pa kažejo iste oblikovne značilnosti in se v detajlih, npr. vegetabilnih in Marijini kroni, ujemajo s štukaturami iz izolske palače in cerkve.⁴⁶

Oblikovne sorodnosti zgoraj omenjenih štukatur opazimo s štukaturami angelskih glav iz koprške stolnice, zato je vabljava misel, da bi avtorja štukatur nemara lahko iskali v vplivnem krogu delavnice Schiavi, ki je za stolnico med letoma 1749 in 1750 zgradila nov prezbiterij in izdelala štukature v prezbiteriju ter na oboku prečne ladje.⁴⁷ Štukature na oboku stolnice vključujejo tudi angelske glavice. Te so v primerjavi z izolskimi in lokavskimi resda bolj kakovostne, a vse povezuje več skupnih potez, npr. mesnati obrazi z napihnjenimi lici in poudarjeno brado ter mesnatimi, trikotno oblikovanimi nosovi, mandljaste oči brez zenic, kodraste pričeske, detajli kril in kroglaste kepe oblakov (sl. 8). Kot možna avtorja angelskih glav iz koprski stolnici se omenjata člana delavnice Schiavi: Francesco Schiavi (1721–1798) in Giovanni Battista Marini.⁴⁸ Ali je bil v Izoli in Lokvi na delu kakšen od manj talentiranih članov delavnice Schiavi ali njen epigon, zaenkrat ostaja odprto vprašanje, vsekakor pa bi obravnavane štukature veljalo upoštevati pri nadaljnjih raziskavah delovanja oz. vpliva delavnice Schiavi na območju Istre in Primorske.⁴⁹

Viri ilustracij: © ZRC SAZU, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta, foto: Andrej Furlan (1–3; 5, 6, 8); © ZRC SAZU, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta, foto: Andreja Rakovec (7); Ripa 1618, cit. n. 31, p. 544 (4)

---

⁴⁶ Štukature v Lokvi je leta 1943 obnovil Tone Kralj, ki je odstranil neustrezno naknadno poslikavo iz obdobja med obema vojnama in strop poslikal, kot ga vidimo še danes, štukaturam pa povrnil belino. ŽA Lokev, Virgilij Šček, Lokavske starine, III, 1943, p. 34.

⁴⁷ Helena SERAŽIN, Schiavi in Istria, *Domenico Schiavi. Arte e architettura di una bottega friulana tra XVIII e XIX secolo* (ed. Gianluca Paron), Trieste 2020, pp. 361–364, 366; Helena SERAŽIN, Plemiško javno umetnostno naročništvo v Kopru. Vloga mestnega urada prokuratorjev in nekdanjih študentov univerze v Padovi pri gradnji koprške stolnice, *Acta historiae artis Slovenica*, XXVII/2, 2022, p. 56.

⁴⁸ SERAŽIN 2020, cit. n. 47, pp. 361, 364, 366.

⁴⁹ Zahvaljujem se dr. Heleni Seražin za dragocene nasvete pri nastajanju članka, Andreju Furlanu za fotografije, vodstvu Glasbene šole Izola za ogled palače Besenghi degli Ughi in zaposlenim na ZVKDS, ki so mi omogočili pregled gradiva. Članek je nastal v okviru programa Umetnost na Slovenskem v stičišču kultur (P6-0061 B) in projekta Umetnost v času zatona plemstva (J6-1810), ki potekata na Umetnostnozgodovinskem inštitutu Franceta Steleta ZRC SAZU in ki ju sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

Stuccoworks at Besenghi degli Ughi Palace in Izola

SUMMARY

The Besenghi degli Ughi Palace in Izola is the most sumptuous city palace along the Slovenian Coastline. Its exterior and interior are decorated with rich rococo stuccoworks. Iconographically, the most outstanding are the figural stuccoworks in the southeastern room on the first floor, which have not received any attention from researchers so far.

The palace was built between 1775 and 1781 for Pasquale (II) Besenghi degli Ughi, a nobleman descending from Istrian Završje, Piemonte d'Istria. It is an outstanding monument on the Slovenian coast and even in the broader area of the Istrian Peninsula, since rich rococo stuccoworks, which are covering the façade, are not common for palaces of the Venetian type, like this one. On the contrary, they are typical for palaces in Central Europe. Their architectural style became influential in Istria after the establishment of commercial connections with Austrian Trieste. However, the stuccoworks can be rarely seen on the façades of the Istrian palaces (e. g. former Bishop's Palace in Rovinj, Croatia).

While the main and side façade are decorated by *rocaille* stucco frames, the palace's interior is covered by more diverse stuccoworks. In most rooms, the *rocaille* is accompanied by vegetal, floral, and animal motifs, which were originally made from colored stucco.

The most outstanding stuccoworks in terms of iconography are located on the ceiling of the south-eastern room on the first floor, which was used as a side salon. They present human figures holding different items. When paying attention to the details, it becomes obvious that they are to be interpreted as personifications. One of the most common sources for the identification of personifications and allegorical depictions from the 18th century is Cesare Ripa's *Iconologia*. The content of the stuccoworks in the palace reveals this artistic source. Despite the fact that, artistically, the stuccoworks are of poorer quality and that some details are interpreted more freely compared to the original prints, the motifs are distinct and recognizable. Another proof of this assumption is the fact that the inventory list of Besenghi's library, dating from 1848, included Ripa's *Iconologia*, released in 1618 in Padua. It is highly plausible that the iconographical source derived from the commissioner himself.

Taking a clockwise turn, starting on the north side of the ceiling on the left, we find a female figure with an oak branch and a cornucopia. The figure matches Ripa's personification of the Prosperity of Life (*Prosperita della vita*). The sitting Cupid on the next stuccowork matches the personification of Tamed Love (*Amor domato*). The female figure with bare breasts, holding an olive and myrtle branch and a Scarus fish, personifies Civil Union (*Unione civile*). In the middle of the east side, a winged boy, covered with a veil, holding a dolphin and a flower garland, represents the Force of

Love both in water and on land (*Forza d'amore sì nell'acqua, come in terra*). The next stuccowork depicts a woman with a golden belt around the waist; her head is crowned with a rose wreath and she holds an immortelle and a wagtail. The figure matches the personification of Comeliness (*Venustà*). Instead of the small immortelle, the stuccoer depicted a chrysanthemum and simplified the embroidery of the girdle. A dolphin, carrying a boy, personifies Gentle Disposition (*Animo piacevole, trattabile & amorevole*). A female figure with unkempt hair, bare breasts, and a bare left shoulder, holding a withered elm and encircled with grapevines, personifies Friendship (*Amicitia*). The stuccoer did not follow Ripa's text entirely; he did not include the heart and the inscriptions depicted on the print. The last stuccowork presents Genius (*Genio come figurato da gl'Antichi*). The poppy wreath on his head, the grapevine, and the wheat ears are gifts from the gods Hypnos, Ceres, and Bacchus, which are given to the mortals. The stuccoworker followed Ripa's description with only one exception: he put a bent stick in the Genius's hand, which could represent a shepherd's crook, like the one, depicted in images of Pan.

Whether or not there was any intention of the commissioner to form a specific iconographic narration, taking all personifications into consideration, we can conclude that the depicted motifs may refer to all the ideals and values to which the humanistically educated commissioner aspired.

The authorship of the stuccoworks remains an open question. Following a comparative analysis, we can attribute two more stuccowork decorations to the same master or masters. One is located in the church of St. Mary of Alieto in Izola and the other in the parish church of St. Michael in Lokev in the Karst region. There are stylistic links with stuccoworks in the Cathedral of Koper, made by the Schiavi workshop in the middle of the 18th century. Whether the stuccoworks from Izola and Lokev were made by one of the less talented members of the Schiavi workshop or its epigone, these stuccoworks should be taken into consideration in further research of the work of the Schiavi workshop and its influence in Istria and the Primorska region.

[RAKOVEC 3] Štukature na stropu salona. Izola, palača Besenghi degli Ughi

---

Avtorji / Authors

PROF. ENRICA COZZI

Dipartimento di Studi Umanistici, Università degli Studi di Trieste
Androna Campo Marzio, 10
I-34123 Trieste
cozzi@units.it

DR. CLAUDIA CROSERA

Soprintendenza archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia
Ufficio di Trieste
Piazza Libertà, 7
I-34132 Trieste
claudia.crosera@beniculturali.it

DOC. DR. NEŽA ČEBRON LIPOVEC

Oddelek za arheologijo in dediščino
Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem
Titov trg 5
SI-6000 Koper
neza.cl@fhs.upr.si

DR. ROSSELLA FABIANI

Promozione e attività culturali, Polo museale del Friuli Venezia Giulia
Palazzo Economo, Piazza Libertà, 7
I-34135 Trieste
rossella.fabiani@beniculturali.it

MAG. BARBKA GOSAR HIRCI

Restavratski center ZVKDS
Poljanska cesta 40
SI-1000 Ljubljana
barbka.hirci@rescen.si

DR. ANA JENKO KOVAČIČ

Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
Aškerčeva 2
SI-1000 Ljubljana
ana.jenko@ff.uni-lj.si

DR. MOJCA MARJANA KOVAČ

Obzidna ulica 9
SI-6000 Koper
mojca.kovac@zvkd.si

DOC. DR. KATJA MAHNIČ

Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
Aškerčeva 2
SI-1000 Ljubljana
katja.mahnic@ff.uni-lj.si
SI-1000 Ljubljana
mojca_jenko@ng-slo.si

MAG. ANDREJA RAKOVEC

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU
Novi trg 2
SI-1001 Ljubljana
andreja.rakovec@zrc-sazu.si

RED. PROF. DR. SAMO ŠTEFANAC

Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
Aškerčeva 2
SI-1000 Ljubljana
samo.stefanac@ff.uni-lj.si

SARA TURK MAROLT

Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
Aškerčeva 2
SI-1000 Ljubljana
sara.turk@ff.uni-lj.si

Sinopsisi / Abstracts

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Ana JENKO KOVAČIČ, Škofovske in komunalne palače v luči institucionalnih sprememb v Istri v srednjem veku

Ključne besede: Istra, srednj vek, škofje, komuna, škofovska palača, komunalna palača

Članek obravnava omembe škofovskih in komunalnih palač v Istri, natančneje v Trstu, Kopru, Poreču in Pulju v 12. in 13. stoletju. Zaradi različnih specifik posameznih mest glede na institucionalne spremembe in razvoj škofovskih sedežev, predstavljajo ti primeri plodno podlago za vzpostavitev primerjalnega okvira. Medtem ko pri škofovskih palačah ni mogoče v celoti zajeti vseh vidikov rabe palače v mestu, kjer poleg cerkvenega upravljanja prevladujejo primeri uporabe za urejanje fevdalnih zadev škofovskega zemljišča, omembe komunalnih palač v grobem odražajo pomembne politične spremembe v mestih.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Ana JENKO KOVAČIČ, Episcopal and Communal Palaces in Light of Institutional Changes in Istria in the Middle Ages

Keywords: Istria, Middle Ages, bishops, commune, diocesan palace, communal palace

The article deals with mentions of diocesan and communal palaces in Istria, more precisely in Trieste, Koper, Poreč, and Pula in the 12th and 13th centuries. Due to each town's diverse starting points in regard to institutional changes and the development of diocesan seats, these examples in Istria present fertile ground for the establishment of a comparative framework. While in the case of diocesan palaces it is not possible to fully cover all aspects of the usage of the palace in the town – in addition to the church administrations, cases of use for the regulation of feudal affairs of bishopric lands predominate – mentions of communal palaces are approximately in line with important political changes in towns.

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Enrica COZZI, Gotsko slikarstvo v slovenski Istri in piranski poliptih Paola Veneziana

Ključne besede: gotsko slikarstvo, Istra, Koper, Piran, Paolo Veneziano, poliptih, zaščita, konserviranje

V mestih ob istrski obali (Koper, Piran) je ohranjena vrsta pomembnih del slikarstva iz časa gotike. V članku so analizirane nekatere freske iz 14. stoletja in poliptih, ki ga je za Piran izdelal Paolo Veneziano. Pozornost je usmerjena na nekatere nenavadne in manj znane vidike: prve objave iz zgodnjega dvajsetega stoletja, fotografska dokumentacija, shranjena v tržaških arhivih (Civici Musei di Storia e Arte; Soprintendenza), in tudi novosti, ki so jih prinesli nedavni restavratorski posegi na poliptihu.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Enrica COZZI, Gothic Painting in Slovenian Istria and the Polyptych from Piran by Paolo Veneziano

Keywords; gothic painting, Istria, Koper, Piran, Paolo Veneziano, polyptych, protection, conservation

Painting from the Gothic period preserves significant evidence in the towns along the Istrian coast (Koper, Piran). Some frescoes datable to the 14th century are analyzed, as well as the polyptych painted for Piran by Paolo Veneziano. Attention is focused on some peculiar and lesser-known aspects: the first critical fortune, in the writings of the early 20th century; the photographic documentation preserved in the Historical Archives of Trieste (Civici Musei di Storia e Arte; Soprintendenza); as well as the new features highlighted by recent restorations.

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Samo ŠTEFANAC, Madone Antonia Rossellina in problem masovne produkcije florentinske zgodnjerenesančne plastike ter njenega zgodnjega širjenja na vzhodno jadransko obalo

Ključne besede: Antonio Rossellino, Madona s kandelabri, Koper, Ljubljana, Rijeka, Rab, Šibenik, Hvar, Dubrovnik, Kotor, florentinsko kiparstvo 15. stoletja

Članek obravnava vrsto reliefov t. i. "Madone s kandelabri" po Antoniu Rossellinu na vzhodni jadranski obali in v zaledju (Koper, Ljubljana, Rijeka, Rab, Šibenik, Hvar, Dubrovnik). Določeni indici namigujejo na to, da nekateri izmed obravnavanih reliefov na današnje lokacije niso prišli šele kot zbirateljski kosi, marveč že kmalu po nastanku (Koper, Rijeka, Šibenik, Dubrovnik). Na podlagi tega lahko sklepamo, da je masovna produkcija zgodnjerenesančne florentinske plastike dosegla vzhodno jadransko obalo že v poznem 15. stoletju.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Samo ŠTEFANAC, Antonio Rossellino's Madonnas and the Problem of Mass-produced Florentine Renaissance Sculpture and its Early Diffusion on the Eastern Shore of Adriatic

Keywords: Antonio Rossellino, Madonna of the Candelabra, Koper, Ljubljana, Rijeka, Rab, Šibenik, Hvar, Dubrovnik, Kotor, 15th century Florentine sculpture

This paper discusses a series of the reliefs depicting the "Madonna of the Candelabra" after Antonio Rossellino spread along the eastern coast of Adriatic and its hinterland (Koper, Ljubljana, Rijeka, Rab, Šibenik, Hvar, Dubrovnik). Certain indications suggest that some of the reliefs in question did not come to their present-day locations only as collector's items, but rather shortly after being produced (Koper, Rijeka, Šibenik, Dubrovnik). Based on this, it can be assumed that the mass production of early Renaissance Florentine sculpture reached the eastern Adriatic coast already by the late 15th century.

Barbka GOSAR HIRCI, Konservatorsko-restavratorski posegi na slikah Vittoreja in Benedetta Carpaccia iz koprsk stolnice

Ključne besede: Koper, cerkev Marijinega vnebovzeta, konserviranje in restavriranje, Vittore Carpaccio, Benedetto Carpaccio, slike na platnu

Konservatorsko-restavratorski projekt Carpaccio se je začel leta 2010. Vanj so bile vključene slike Vittoreja Carpaccia Pokol nedolžnih otrok in Predstavitev v templju ter Marija s svetnikoma njegovega sina Benedetta Carpaccia. Natančen popis stanja umetnin, razumevanje avtorjeve tehnologije in prepoznavanje starih restavratorskih posegov so bile začetna stopnja kompleksnega projekta. Leta 2015 so se začeli konservatorsko-restavratorski posegi z odstranjevanjem potemnelih lakov, kar je z vidika etike, estetike in tehnologije eden izmed najzahtevnejših posegov. Sledili so postopki, ki so zaustavili propadanje nosilcev in estetsko dogradili manjkajoče dele naslikanih motivov. Decembra 2018 so bila dela na vseh treh slikah končana. Projekt Carpaccio je združeval znanje domačih in tujih strokovnjakov, ki delujejo na različnih področjih varovanja kulturne dediščine, ter se nadaljuje s konservatorsko-restavratorskimi posegi na najmogočnejši sliki iz koprsk stolnice, Vittorejevi veliki oltarni sliki Marija na prestolu z detetom in šestimi svetniki.

Barbka GOSAR HIRCI, The Conservation and Restoration Treatments of Paintings by Vittore and Benedetto Carpaccio from Koper/Capodistria Cathedral

Keywords: Cathedral of Mary's Assumption in Koper, conservation and restoration, Vittore Carpaccio, Benedetto Carpaccio, paintings on canvas

The Carpaccio conservation and restoration project began in 2010. The paintings included in this project were Vittore Carpaccio's *The Slaughter of the Innocents* and *The Presentation in the Temple*, as well as the *Madonna with Two Saints* by his son, Benedetto Carpaccio. This complex project commenced with a detailed description of the artworks' condition, gaining an understanding of the technologies used by the artists, and recognising the old restoration treatments. In 2015, conservation and restoration began by removing darkened varnishes, which is one of the most complex procedures from the perspective of ethics, aesthetics, and technology. This was followed by procedures to stop the canvas from deteriorating and to aesthetically add the missing parts of the painted motifs. In December 2018, work on all three paintings was completed. Project Carpaccio brought together the expertise of Slovenian and foreign experts from a variety of fields in protecting cultural heritage, and continues with the conservation and restoration of the most impressive painting from the Cathedral of Mary's Assumption in Koper, Vittore's large altar paintings of the *Madonna with Child on the Throne* and *Six Saints*.

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Mojca Marjana KOVAČ, »Taiapiera Bonfante Torre.« Beneški kamnosek in delavnica v Piranu

Ključne besede: Bonfante Torre, kamnosek, Benetke, delavnica, Piran, cerkev sv. Jurija, pročelje, oltarji, arhivski viri

Članek je v prvem delu rezultat poglobljenega pregleda arhivskih virov, hranjenih v Pokrajinskem arhivu Koper, Enoti Piran, in sicer v fondu Varia Piranensia in v župnijskem arhivu sv. Jurija v Piranu, Libro di Fabbrica di S. Giorgio 1608–1689 in bratovščinska knjiga Libro dela scola di Sancto Giorgio de Pirano – MDCXIII. Zato je lahko sistematično predstavljen podrobnejši seznam del mojstra Bonfanta in njegovih dveh sinov Stefana in Girolama, ki so bila izvedena v času obnove piranske cerkve v prvi polovici 17. stoletja. Večinoma so to dokumenti v knjigah izdatkov in prihodkov v času gradnje piranske cerkve, med temi dokumenti pa najdemo tudi pogodbe za posamezna naročena dela. V drugem delu je strokovno opredeljen opus izvedenih del v Benetkah izkušenega mojstra Bonfanta, ki je v svoji piranski delavnici zagotovo izdelal cerkveno opremo v obnovljeni cerkvi. Pomen njegovega opusa nedvomno temelji na ugotovitvah, da je mojster poznal za tedanji čas sodobne sakralne arhitekturne interierne rešitve, poleg tega pa kaže poznavanje oltarnih rešitev, zato se njegova dela primerjajo z možnimi vzori iz beneških cerkva.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Mojca Marjana KOVAČ, "Taiapiera Bonfante Torre". The Venetian Stonemason and his Workshop in Piran

Keywords: Bonfante Torre, stonemason, Venice, workshop, Piran, church of St George, facade, altars, archival sources

In the first part, the article is the result of a deepened review of archival sources kept in the Koper Provincial Archives, Piran Unit, namely in the Varia Piranensia fund and in the parish archive of St. George in Piran, Libro di Fabbrica di S. Giorgio 1608–1689, and the brotherhood book Libro dela scola di Sancto Giorgio de Pirano – MDCXIII. Therefore, a more detailed list of the works by master Bonfante and his two sons Stefano and Girolamo, which were carried out during the renovation of the Piran church in the first half of the 17th century, can be systematically presented. These are mostly documents in the expenditure and income books during the renovation of the Piran church, and among these documents, we also find contracts for individual ordered works. In the second part, there is a professionally defined opus of the works completed by the Venice-educated master Bonfante, who certainly produced the church equipment in the restored church in his workshop in Piran. The importance of his work is undoubtedly based on the findings that the master was familiar with contemporary sacral architectural interior solutions, as well with altar solutions, which is why his works are compared with possible models from Venetian churches.

Andreja RAKOVEC, Štukature v palači Besenghi degli Ughi v Izoli

Ključne besede: palača Besenghi degli Ughi, štukature, Izola, ikonografija, personifikacije, 18. stoletje, Cesare Ripa, Iconologia, Schiavi

Palača Besenghi degli Ughi v Izoli, zgrajena med letoma 1775 in 1781 za Pasqualeja (II) Besenghi degli Ughija, je ena najrazkošnejših mestnih palač v slovenskem Primorju. Okrašena je z bogatimi rokokojskimi štukaturami. Kljub skromni kakovosti so ikonografsko najbolj zanimive štukature v stranskem salonu, ki predstavljajo personifikacije po Iconologiji Cesareja Ripa. Motivi bi lahko opozarjali na ideale, h katerim je stremel humanistično izobražen naročnik. Istemu mojstru ali delavnici lahko pripišemo štukature v cerkvi sv. Marije Alietske v Izoli in cerkvi sv. Mihaela v Lokvi. V štukaturah odmeva slog štukatur v koprski stolnici, ki so delo delavnice Schiavi s sredine 18. stoletja.

Andreja RAKOVEC, Stuccoworks at Besenghi degli Ughi Palace in Izola

Keywords: Besenghi degli Ughi Palace, stuccoworks, Izola, iconography, personifications, 18th century, Cesare Ripa, Iconologia, Schiavi

The Besenghi degli Ughi Palace in Izola, built between 1775 and 1781 for Pasquale (II) Besenghi degli Ughi, is the most sumptuous city palace along the Slovenian Coastline. It is decorated with rich rococo stuccoworks. Despite their poor quality in general, iconographically the most outstanding are the stuccoworks in the side salon, which present personifications based on Cesare Ripa's Iconologia. The depicted motifs may refer to the ideals to which the humanistically educated commissioner aspired. The stuccoworks in the church of St. Mary of Alieto in Izola and the other in the parish church of St. Michael in Lokve can be attributed to the same master(s). There are stylistic links with the stuccoworks in the Koper Cathedral, made by the Schiavi workshop in the mid-18th century.

Sara TURK MAROLT, Od Kopa do piranskega Sv. Petra.

Usoda nekaterih koprskih oltarjev v obdobju francoske okupacije Istre

Ključne besede: Koper, koprška stolnica, oltarna arhitektura, kamniti baročni oltarji, 17. stoletje, sv. Peter, Piran

V času francoske okupacije Istre je na tem območju prišlo do razpustitve velikega števila cerkvenih ustanov in posledično do premikov cerkvene opreme. Konec leta 1806 je koprška stolnica dobila pet novih marmornih oltarjev iz ukinjenih cerkva, s katerimi je zamenjala pet že obstoječih cerkvenih oltarjev. Prav tako pa naj bi bila po pričevanjih ustnega vira tudi v cerkev sv. Petra v istoimenskem kraju občine Piran prenesena dva oltarja iz Kopa, posvečena Mariji in Valentinu (kasneje razstavljena in odstranjena iz cerkve). Na podlagi nekdanjega vidnega napisa na Marijinem oltarju in drugih v oltar vzdanih elementov, je bilo mogoče ta oltar identificirati z nekdanjim oltarjem sv. Barbare iz koprške stolnice, ki ga je dala postaviti bratovščina Bombardierov leta 1670 v času škofa Francesca Zena.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Sara TURK MAROLT, From Koper to Sv. Peter in Piran. The Fate of Two Giustinopolitan Altars during the French Occupation of Istria

Keywords: Koper, Koper Cathedral, altar architecture, 17th century, marble baroque Altars, Church of St. Peter, Piran

The French occupation of Istria took place at the beginning of 19th century and resulted in the suppression of a large number of ecclesiastical institutions and the relocation of their furnishings to other, still active churches. At the end of 1806, the Koper Cathedral received five new marble altars from such suppressed churches and replaced its five existing altars with them. According to oral sources, the church of St. Peter in its eponymous village in the municipality of Piran bought two altars from Koper (later dismantled and removed from the church). Based mostly on the inscription once seen on the altar dedicated to the Coronation of Mary, it was possible to identify this altar with the former altar of St. Barbara from the Koper Cathedral, commissioned by the Bombardieri fraternity in 1670 during the reign of Bishop Francesco Zeno.

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Rosella FABIANI, Pietro Nobile v Piranu. Načrti za cerkev svetega Petra

Ključne besede: Piran, Pietro Nobile, cerkev sv. Petra

V zbirki risb Pietra Nobila, ki jih hrani tržaški urad za spomeniško varstvo (Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia), je serija desetih arhitektovis lastnih akvareliranih risb, variant projekta za fasado cerkve sv. Petra v Piranu. Pri tej cerkvi je imel Pietro Nobile vlogo konservatorja-restavradorja in tudi projektanta. Nova fasada, ki jo določa majhnost srednjeveške cerkve in zamejenost lokacije, se je odlično vklopila v obod piranskega mandrača in ustvarila njegov mogočen, neoklasičen zaključek. Pri njenem oblikovanju se je Nobile skliceval na svoje študije v Rimu, izbral je tudi med bližnjimi vzori, kot je na primer Avgustov tempelj v Pulju, pozna pa se tudi vpliv sočasne arhitekture, kot je na primer Valadierjeva cerkev San Pantaleo v Rimu iz leta 1806.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Rosella FABIANI, Pietro Nobile in Piran. Projects for the Church of Saint Peter

Keywords: Piran, Pietro Nobile, church of San Pietro.

The Pietro Nobile collection of drawings (Trieste, Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia) includes a series of watercolored drawings by Pietro Nobile himself, all of the same size and showing ten versions of the façade of the church of St. Peter in Piran. For this project, Nobile was working in the dual role of conservator/restorer and designer. The building only had a small interior and space was restricted. Accordingly, he saved all his creative energy for the façade, where he was able to work freely in an urban setting, creating a monumental front for Piran's mandracchio, or small inner harbor. In his proposals, Nobile recalls the classical architecture he admired during his studies in Rome, as well as architectural works in the region, like the Temple of Augustus in Pula, as well as some contemporary works, for example, the church of San Pantaleo, built by Valadier in Rome in 1806.

Katja MAHNIČ, Umetnostni spomeniki istrskih mest in njihova obravnava v času prve svetovne vojne

Ključne besede: umetnostni spomeniki, Primorska, prva svetovna vojna, umetnostna zgodovina, propaganda

V času prve svetovne vojne so pri ozaveščanju o pomenu umetnostnih spomenikov in njihovega varovanja igrale pomembno vlogo tudi t. i. vojne publikacije, namenjene najširši javnosti. Istrska mesta in njihove spomenike je v posebnem poglavju obravnaval Leo Planiscig v publikaciji o spomenikih na južnih vojnih področjih iz leta 1915. V njej je podal kratek oris kulturnozgodovinskega razvoja Istre in predstavil njene najpomembnejše spomenike, nastale od obdobja antike dalje. Dve leti kasneje je izšla še ena publikacija, ki je bralcem predstavljala umetnostne spomenike področja od »Posočja do Balkana«. Njen izid je bil vezan na dejavnost vojaškega arhiva oz. njene posebne literarne skupine, katere naloga je bila popularizacija vojnih dogodkov. Ima obliko dnevnika vojaškega oddelka, bogato opremljenega s slikami. Na podlagi obeh besedil ter ob primerjavi z leta 1916 izdano Planiscig Fonesicsevo monografijo o arhitekturnih in umetnostnih spomenikih Primorske prispevek osvetljuje pomen in vlogo umetnostnih spomenikov istrskih mest v kontekstu prve svetovne vojne.

Katja MAHNIČ, The Presentation of the Works of Art in the Former Austrian Littoral region during World War I

Keywords: works of art, Austrian Littoral Region, first world war, art history, propaganda

During World War I, so-called war publications played an important role in raising awareness about the importance of works of art and their protection. Istrian towns and their artworks were discussed by Leo Planiscig in a special chapter of his publication on art in the southern war zones from 1915 onward. In it, he gave a brief outline of Istria's cultural and historical development, and presented its most important works of art, created from antiquity onwards. Two years later, another publication was issued, which presented to its readers works of art from the region of "Posočje (the Soča River Valley) to the Balkans". Its publication was a product of the military archive or its special literary group, whose task was to popularise war events. The publication was written in the form of a richly illustrated military journal. Based on both texts and in comparison with the 1916 "Folnesics" and Planiscig's monograph on the works of architecture and art of the Primorska region, the article sheds light on the importance and role of the works of art in Istrian towns in the context of World War I.

Claudia CROSERI, Dejavnost spomeniškega varstva med obema vojnama. Restavriranje umetnin v Istri in v Furlaniji - Julijski krajini

Ključne besede: Trst, Regia Soprintendenza, Achille Bertini Calosso, Antonio Morassi, Antonio Leiss, restavracija, Giuseppe Cherubini, Sergio Sergi, Lorenzo Cecconi Principi, Augusto Vermeheren, Istra, Oglej, Gradišče ob Soči, Koper, Izola, Poreč, Piran

Prispevek prinaša pregled delovanja spomeniške varstvene službe – uradov Kraljevega nadzornišva antičnih in umetnostnih del v Trstu (Regia Soprintendenza alle opere d'antichità e d'arte di Trieste) – v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja s pomočjo študija posameznih restavratorskih posegov v Furlaniji - Julijski krajini, v Istri in na kvarnerskih otokih.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Claudia CROSERA, Monument Protection Activity Between the Two Wars. Restoration of Works of Art in Istria and the Friuli-Venezia Giulia Region

Keywords: Trieste, Regia Soprintendenza, Achille Bertini Calosso, Antonio Morassi, Antonio Leiss, painters-restorers, Giuseppe Cherubini, Sergio Sergi, Lorenzo Cecconi Principi, Augusto Vermeheren, Istra, Aquileia, Gradisca, Koper, Izola, Poreč, Piran

This paper examines some crucial events in the history of cultural heritage protection between the 1920s and 1930s through the study of certain art restorations carried out by the offices of the Regia Soprintendenza of Trieste in Venezia Giulia, Istria, and the Quarnaro Islands.

1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK

Neža ČEBRON LIPOVEC, »Revolucija mesta«. Staro mestno jedro v povojnih urbanističnih načrtih za Koper

Ključne besede: povojna arhitektura, staro mestno jedro, Niko Bežek, Edo Mihevc, Koper/Capodistria

Članek predstavlja odnos do starega mestnega jedra Kopra v urbanističnih načrtih v dveh desetletjih po 2. svetovni vojni. Na osnovi arhivskega gradiva predstavljamo tri faze urbanega razvoja mesta, predvsem dve po letu 1954. Koprski urbanist je sprva bil arhitekt Niko Bežek, ki je predvidel sodobno modernistično mesto, odmaknjeno od pretežno ohranjenega starega jedra na nekdanjem otoku. Z letom 1957 ga je zamenjal arhitekt Edo Mihevc, ki je postal vodilni urbanist v obalni regiji ter za Koper predvidel radikalne posege z rušenji in visokimi gradnjami. V teh prepoznavamo tako funkcionalistične kot še historistične vzorce.

1.01 ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Neža ČEBRON LIPOVEC, "Revolution of the City". The Historic Urban Center in the Post-war Urban Plans for Koper/Capodistria

Keywords: post-war architecture, historic center, Niko Bežek, Edo Mihevc, Koper/Capodistria

The article presents attitudes towards the historic center of Koper/Capodistria within the urban plans, designed in the two decades after WWII. Based on archival documents, three phases of the city's urban development are outlined, particularly those starting after 1954. The first city planner was the architect Niko Bežek, who designed a contemporary modernist neighbourhood, away from the mainly preserved historic center on the former island. By 1957, his role was taken over by the architect Edo Mihevc, who had become the coastal region's principle urban planner and who foresaw for Koper radical transformations through demolition and high-rise construction. His approach shows both functionalist as well as historicist patterns.